

DI CHÚC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐỊNH HƯỚNG CÔNG TÁC XÂY DỰNG ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM CẨM QUYỀN TRONG SẠCH, VỮNG MẠNH

PGS, TS NGUYỄN THỀ THẮNG

Học viện Chính trị khu vực I

Tóm tắt: Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh xác định 5 hướng cơ bản trong công tác xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam cẩm quyền. Đảng cẩm quyền là người lãnh đạo, đồng thời là đầy tớ thật trung thành của nhân dân. Kiên định chủ nghĩa Mác-Lênin, chất lọc tinh hoa tư tưởng văn hóa dân tộc, nhân loại, đề ra cương lĩnh, đường lối, chính sách đúng đắn. Đoàn kết, thống nhất về chính trị, tư tưởng, tổ chức, thường xuyên tự phê bình và phê bình trên tinh đồng chí thương yêu lẫn nhau. Xây dựng Đảng về đạo đức, chống chủ nghĩa cá nhân, chống tham ô, lãng phí, quan liêu. Không ngừng tự đổi mới và chỉnh đốn Đảng. Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh có nhiều giá trị định hướng, dẫn dắt soi đường trong công tác xây dựng Đảng cẩm quyền trong sạch, vững mạnh hiện nay.

Từ khóa: Hồ Chí Minh; xây dựng Đảng cẩm quyền

1. Đảng cẩm quyền là người lãnh đạo, đồng thời là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân

Tổng kết lý luận và thực tiễn lãnh đạo, xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam cẩm quyền, trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định và nêu ra nguyên tắc cốt lõi đảm bảo Đảng giữ được vai trò, vị thế của một Đảng cẩm quyền: “Đảng ta là một đảng cẩm quyền... Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”¹. Luận điểm về xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam cẩm quyền trong sạch, vững mạnh là sự vận dụng sáng tạo lý luận Mác-Lênin về vai trò của quần chúng nhân dân và của Đảng Cộng sản vào thực tiễn cách mạng Việt Nam với truyền thống văn hóa tư tưởng Việt Nam.

Chủ nghĩa Mác quan niệm quần chúng nhân dân là lực lượng cơ bản trong sự phát triển lịch sử. C.Mác cũng khẳng định sứ mệnh lịch sử của đảng cộng sản: “Mục đích trước mắt của những người cộng sản cũng là mục đích trước mắt của tất cả các đảng vô sản khác: tổ chức những người vô sản thành giai cấp, lật đổ sự thống trị của giai cấp tư sản, giai cấp vô sản giành lấy chính quyền”². Đảng nắm chính quyền để xây dựng một xã hội trong đó sự phát triển tự do của mỗi người là điều kiện cho sự phát triển tự do của tất cả mọi người.

Trong thời kỳ lãnh đạo nhân dân chuẩn bị làm Cách mạng Tháng Mười Nga, V.I.Lênin khẳng định: Đảng Bôn-sê-vích Nga bất cứ lúc nào cũng sẵn sàng đứng ra nắm toàn bộ chính quyền. Cách mạng Tháng Mười Nga thành công, tại Đại hội XI Đảng Cộng sản Bôn-sê-vích Nga, V.I.Lênin khẳng

định: “Ở nước ta chỉ một đảng cầm quyền duy nhất đang lãnh đạo”³. Và, để Đảng có thể giữ vững được chính quyền, V.I.Lênin chỉ rõ: “Chỉ có người nào tin tưởng vào nhân dân, dẫn mình vào nguồn sáng tạo của nhân dân, mới là người chiến thắng và giữ được chính quyền”⁴.

Những nhà yêu nước vĩ đại trong lịch sử dân tộc ta từng khẳng định: Khoan thư sức dân, làm kế sâu rễ, bền gốc là thượng sách giữ nước⁵; Dân như nước. Chở thuyền hay lật thuyền cũng là dân⁶. Hồ Chí Minh đã truyền bá chủ nghĩa Mác-Lênin vào phong trào công nhân và phong trào yêu nước Việt Nam, dẫn tới sự ra đời Đảng Cộng sản Việt Nam. Đảng lãnh đạo Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, lật đổ chế độ thực dân phong kiến, giành chính quyền, lãnh đạo nhân dân xây dựng xã hội mới, một xã hội tất cả vì nhân dân với mục tiêu độc lập-tự do-hạnh phúc. Cuộc cách mạng mở ra một thời đại mới trong lịch sử dân tộc-thời đại độc lập dân tộc gắn liền với CNXH, như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra: “Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, chứ không phải là sự nghiệp của cá nhân anh hùng nào. Thành công của Đảng ta là ở nơi Đảng ta đã tổ chức và phát huy lực lượng cách mạng vô tận của nhân dân, đã lãnh đạo nhân dân phấn đấu dưới lá cờ tất thắng của chủ nghĩa Mác-Lênin”⁷.

Trong quá trình lãnh đạo nhân dân xây dựng và phát triển đất nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: Đảng biết dựa vào nhân dân thì việc gì, dù khó đến đâu cũng có thể làm được. “Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân”⁸.

Trong xây dựng xã hội mới, Hồ Chí Minh khẳng định: “Nước ta là nước dân chủ, địa vị cao nhất là dân, vì dân là chủ”⁹. Do đó, “Chúng ta phải hiểu rằng, các cơ quan của Chính phủ từ toàn quốc cho đến các làng, đều là công bộc của dân, nghĩa là để gánh việc chung cho dân, chứ không phải để

đề đầu dân như trong thời kỳ dưới quyền thống trị của Pháp, Nhật”¹⁰.

Theo Hồ Chí Minh, Đảng, Chính phủ đều là đây đó trung thành của nhân dân, tức là phải toàn tâm, toàn ý phụng sự nhân dân; việc gì lợi cho dân, phải hết sức làm, việc gì hại đến dân, phải hết sức tránh. Trong *Di chúc*, Người khẳng định chính nhờ một lòng một dạ phục vụ nhân dân, mà Đảng đã lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này tới thắng lợi khác. Người căn dặn: “nhân dân ta rất anh hùng, dũng cảm, hăng hái, cần cù. Từ ngày có Đảng, nhân dân ta luôn luôn đi theo Đảng, rất trung thành với Đảng. Đảng cần phải có *kế hoạch* thật tốt để phát triển kinh tế và văn hoá, nhằm không ngừng *nâng cao đời sống của nhân dân*”¹¹.

Hiện nay, trong sự nghiệp đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới cần giải quyết tốt mối quan hệ thống nhất biện chứng giữa Đảng với dân; đây cũng là một nhân tố quyết định sự trong sạch, vững mạnh của Đảng cầm quyền.

2. Kiên định chủ nghĩa Mác-Lênin, chất lọc tinh hoa tư tưởng văn hóa dân tộc, nhân loại, để ra cương lĩnh, đường lối, chính sách đúng đắn

Không phải ngẫu nhiên mà trong *Di chúc*, Hồ Chí Minh đã nói đến việc “sẽ đi gặp cụ Các Mác, cụ Lênin và các vị cách mạng đàn anh khác”¹². Sự nhân mạnh đó chính là lời nhắc nhở đến cán bộ, đảng viên và nhân dân ta hãy trung thành đến cùng với chủ nghĩa Mác-Lênin và truyền thống yêu nước của dân tộc Việt Nam. Theo Người đó vừa là một nguyên tắc cơ bản trong xây dựng Đảng về tư tưởng, chính trị, vừa là một phương thức lãnh đạo của Đảng.

Đảng lãnh đạo toàn xã hội bằng cương lĩnh, đường lối, chủ trương, nghị quyết của Đảng. Sai lầm về chính trị là nguy cơ số một với một đảng cầm quyền. Cho nên xây dựng Đảng về chính trị,

vấn đề cốt tử là xây dựng đường lối chính trị đúng đắn, đáp ứng được yêu cầu khách quan của thực tiễn cách mạng trong nước và xu thế phát triển của thời đại. Tuy nhiên, Hồ Chí Minh từng nhắc nhở: “Không phải chỉ học thuộc lòng vài bộ sách của Mác-Lênin mà làm được như vậy. Đảng phải có tinh thần khoa học và tinh thần cách mạng rất cao, phải hiểu rõ lịch sử xã hội”¹³. Cần học tập và làm theo tinh thần Hồ Chí Minh, Đảng không chỉ cần vận dụng, phát triển chủ nghĩa Mác-Lênin một cách sáng tạo, mà còn phải chú ý kế thừa, phát triển tinh hoa văn hóa, tư tưởng nhân loại trong các học thuyết lớn của Cổ Kim Đông Tây, khi hoạch định đường lối chính sách của Đảng. Người từng chỉ rõ: “Học thuyết Khổng Tử có ưu điểm là sự tu dưỡng đạo đức cá nhân. Tôn giáo Giêxu có ưu điểm là lòng nhân ái cao cả. Chủ nghĩa Mác có ưu điểm là phương pháp làm việc biện chứng. Chủ nghĩa Tôn Dật Tiên có ưu điểm là chính sách của nó phù hợp với điều kiện nước ta. Khổng Tử, Giêxu, Mác, Tôn Dật Tiên chẳng phải đã có những ưu điểm chung đó sao? Họ đều muốn “mưu hạnh phúc cho loài người, mưu phúc lợi cho xã hội”. Nếu hôm nay họ còn sống trên đời này, nếu họ họp lại một chỗ, tôi tin rằng họ nhất định chung sống với nhau rất hoàn mỹ như những người bạn thân thiết. Tôi cố gắng làm học trò nhỏ của các vị ấy”¹⁴.

Tại Đại hội XII (2016), Đảng khẳng định trong công tác xây dựng Đảng hiện nay, phải chú trọng xây dựng Đảng về chính trị: “Kiên định chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, vận dụng sáng tạo và phát triển phù hợp với thực tiễn Việt Nam; kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; kiên định đường lối đổi mới. Nâng cao bản lĩnh chính trị, trình độ trí tuệ, tính chiến đấu của toàn Đảng và của mỗi cán bộ, đảng viên, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt các cấp; không dao động trong bất cứ tình huống nào”¹⁵.

Để nâng cao năng lực cầm quyền của Đảng, theo tư tưởng Hồ Chí Minh, tiếp tục nâng cao năng lực hoạch định đường lối, chính sách phù hợp với quy luật khách quan và đặc điểm của Việt Nam, tạo bước đột phá để phát triển.

3. Đoàn kết, thống nhất về chính trị, tư tưởng, tổ chức, thường xuyên tự phê bình và phê bình với tinh đồng chí thương yêu lẫn nhau

V.I.Lênin từng khẳng định phần đầu cho sự thống nhất trong đảng là một sự nghiệp vĩ đại. “Sự thống nhất và đoàn kết trong hàng ngũ đảng, sự hoàn toàn tin nhiệm lẫn nhau giữa các đảng viên và sự đồng tâm hợp lực với nhau trong công tác thể hiện thực sự thống nhất ý chí trong đội tiên phong của giai cấp vô sản, là đặc biệt cần thiết”¹⁶. Hồ Chí Minh nhấn mạnh: Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết; Thành công, thành công, đại thành công. Để có được khối đại đoàn kết toàn dân tộc vững chắc dưới sự lãnh đạo của Đảng, thì trước hết phải có sự đoàn kết thống nhất về chính trị, tư tưởng, tổ chức trong toàn Đảng. Đoàn kết, thống nhất là sức mạnh đi đến thành công. Chia rẽ, bè phái là suy yếu đi tới thất bại. Trong *Di chúc*, mở đầu phần nói về Đảng, Hồ Chí Minh đã chỉ ra tầm quan trọng của đoàn kết, thống nhất trong Đảng đối với toàn bộ sự nghiệp cách mạng Việt Nam: “TRƯỚC HẾT NÓI VỀ ĐẢNG-Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác”¹⁷. Người yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên từ Trung ương cho đến cơ sở đều phải có trách nhiệm thực hiện đoàn kết, thống nhất như một nguyên tắc tổ chức sinh hoạt đảng, đồng thời là một phẩm chất đạo đức cần có của mỗi cán bộ, đảng viên. “Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu

của Đảng và của dân ta. Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình”¹⁸. Hiện nay, bên cạnh việc duy trì truyền thống đoàn kết, thống nhất trong Đảng nói trên, Đảng cũng đã chỉ ra những hạn chế, khuyết điểm trong việc thực hiện đoàn kết. Vẫn còn có “tình hình mâu thuẫn, mất đoàn kết nội bộ không chỉ ở cấp cơ sở mà ở cả một số cơ quan Trung ương, tập đoàn kinh tế, tổng công ty”¹⁹. Một biểu hiện suy thoái đạo đức trong một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên là “vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ, gây mất đoàn kết nội bộ; đoàn kết xuôi chiều, dân chủ hình thức; cục bộ, bè phái, kèn cựa địa vị, tranh chức, tranh quyền; độc đoán, gia trưởng, thiếu dân chủ trong chỉ đạo, điều hành”²⁰. Trong tình hình đó, càng phải thực hiện nghiêm túc những định hướng của Hồ Chí Minh trong *Di chúc* về những biện pháp cơ bản nhằm thực hiện đoàn kết thống nhất trong Đảng. Đó là “Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh *tự phê bình và phê bình* là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau”²¹.

Theo Hồ Chí Minh, đoàn kết trong Đảng là tiền đề quyết định xây dựng khối đoàn kết toàn dân tộc. Đoàn kết toàn dân tộc là cơ sở để đại đoàn kết quốc tế nhằm kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại. Trong *Di chúc*, Người khẳng định cơ sở để xây dựng khối đại đoàn kết đó là đường lối chính sách của Đảng hình thành trên “Nền tảng chủ nghĩa Mác-Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý có tình”²². Đảng cần phải tiếp tục kết hợp chủ nghĩa yêu nước chân chính với chủ nghĩa quốc tế vô sản trong sáng của giai cấp công nhân, kế thừa phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc, đồng thời tiếp thu tinh hoa trí tuệ của nhân loại, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, chủ động và tích cực hội

nhập quốc tế, đoàn kết ủng hộ sự nghiệp đấu tranh chung của nhân dân thế giới vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội.

4. Xây dựng Đảng về đạo đức, chống chủ nghĩa cá nhân, chống tham ô, lãng phí, quan liêu

Từ khi chuẩn bị thành lập Đảng, sáng lập Đảng, xây dựng và rèn luyện Đảng trở thành một Đảng cầm quyền cho đến khi viết *Di chúc* và ra đi vào cõi vĩnh hằng, mối quan tâm hàng đầu của Hồ Chí Minh là xây dựng Đảng về đạo đức. Người nêu rõ đạo đức cách mạng là cơ sở tạo nên sức mạnh, uy tín lãnh đạo của Đảng, là gốc trong công tác xây dựng Đảng Cộng sản cầm quyền. Sức có mạnh mới gánh được nặng và đi được xa, Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng. “Đảng là người, Đảng là cán bộ, là đảng viên”²³. Đảng cách mạng phải có đạo đức cách mạng mới lãnh đạo được cách mạng. Đảng Cộng sản cầm quyền phải là đạo đức, là văn minh. Trong xây dựng Đảng về đạo đức, Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trương *xây* phải đi đôi với *chống*. Đảng cần giáo dục, xây dựng những phẩm chất đạo đức cách mạng cơ bản cho đội ngũ cán bộ, đảng viên như: Trung với nước, hiếu với dân; Cần kiệm liêm chính, chí công vô tư; Yêu thương quý trọng con người; Có tinh thần quốc tế trong sáng,... Đi liền với đó là phải kiên quyết chống lại chủ nghĩa cá nhân, bởi chủ nghĩa cá nhân là kẻ thù hung ác nhất của CNXH và của mỗi cán bộ, đảng viên. Hồ Chí Minh khẳng định: “*thắng lợi của chủ nghĩa xã hội không thể tách rời thắng lợi của cuộc đấu tranh trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân*”²⁴. Trong *Di chúc*, Người căn dặn toàn thể cán bộ, đảng viên: “Đảng ta là một đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần *đạo đức cách mạng*, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là

người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”²⁵. Mỗi cán bộ, đảng viên phải kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân, chống lại mọi biểu hiện nguy hiểm nhất của chủ nghĩa cá nhân trong cán bộ, đảng viên đó là tệ tham ô, lãng phí, quan liêu.

Để làm cho Đảng thật sự trong sạch, vững mạnh, Đảng xác định đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí là nhiệm vụ thường xuyên, quan trọng đồng thời là nhiệm vụ khó khăn, phức tạp, lâu dài; là trách nhiệm của các cấp ủy đảng, trước hết là người đứng đầu cấp ủy, chính quyền, và của toàn bộ hệ thống chính trị. Kiên quyết phòng, chống tham nhũng, lãng phí với yêu cầu chủ động phòng ngừa, không để xảy ra tham nhũng, lãng phí. Xử lý nghiêm các hành vi tham nhũng, lãng phí, bao che, dung túng, tiếp tay cho các hành vi tham nhũng, lãng phí, can thiệp, ngăn cản việc chống tham nhũng, lãng phí. Đại hội XII của Đảng khẳng định phải: “Đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí”²⁶; “Tăng cường rèn luyện phẩm chất đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân, cơ hội, thực dụng. Tập trung thực hiện mục tiêu: “Xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức”²⁷.

Tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; coi đó là công việc thường xuyên của các tổ chức đảng, các cấp chính quyền, các tổ chức chính trị-xã hội, địa phương, đơn vị gắn với chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội

bộ. Kiên quyết đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, chủ nghĩa cá nhân, lối sống cơ hội, thực dụng, bè phái, “lợi ích nhóm”, nói không đi đôi với làm.

5. Không ngừng tự đổi mới và chỉnh đốn Đảng

Đảng phải thường xuyên tự đổi mới, tự chỉnh đốn. Trong *Di chúc*, Hồ Chí Minh đã chỉ ra một vấn đề có tính quy luật để tồn tại và phát triển Đảng, để sự nghiệp của Đảng thắng lợi: “Theo ý tôi, việc cần phải làm trước tiên là chỉnh đốn lại Đảng, làm cho mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên, mỗi chi bộ đều ra sức làm tròn nhiệm vụ đảng giao phó cho mình, toàn tâm toàn ý phục vụ nhân dân. Làm được như vậy, thì dù công việc to lớn mấy, khó khăn mấy chúng ta cũng nhất định thắng lợi”²⁸. Ngày nay, Đảng đang tăng cường xây dựng, chỉnh đốn trên những mặt cơ bản nhất nhằm nâng cao năng lực

Từ thực tiễn xây dựng, chỉnh đốn Đảng, Đại hội XII (2016) của Đảng đã đặt nội dung xây dựng Đảng về đạo đức gắn liền với xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay, hơn lúc nào hết, các tổ chức, cấp ủy đảng và mỗi cán bộ, đảng viên, dù ở cương vị nào cũng cần ghi nhớ lời căn dặn về xây dựng Đảng cầm quyền của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong bản *Di chúc* lịch sử.

lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng. Đó là: Tăng cường công tác xây dựng Đảng cả về chính trị, tư tưởng, tổ chức, phương thức lãnh đạo, đạo đức, lối sống. Luôn luôn chú ý ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Các cấp ủy, tổ chức đảng tăng cường công tác kiểm tra, giám sát và công khai kết quả để góp phần đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Bộ Chính trị, Ban Bí thư và ban thường vụ cấp ủy các cấp chỉ đạo rà soát ngay đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý thuộc quyền và xử lý nghiêm những trường hợp suy

thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá”, không bảo đảm về tiêu chuẩn, điều kiện, quy trình bổ nhiệm, năng lực và hiệu quả công tác thấp, nhất là những trường hợp người nhà, người thân của cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp có nhiều dư luận. Giáo dục, rèn luyện đội ngũ cán bộ, đảng viên có đức, có tài, toàn tâm, toàn ý phục vụ Tổ quốc, cách mạng, phục vụ nhân dân. Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược, đủ năng lực, phẩm chất và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ.

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định nêu gương, nói đi đôi với làm là phương thức lãnh đạo nhân văn và hiệu quả nhất của Đảng để giữ vững niềm tin của nhân dân với Đảng cầm quyền. Người là hiện thân của việc nói đi đôi với làm, gương mẫu về đạo đức. Hiện nay, Đảng đã và đang chỉ đạo thực hiện nghiêm Quy định số 101-QĐ/TW, ngày 7-6-2012, của Ban Bí thư “Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp”. Trong đó, các nội dung về nêu gương đều hình thành từ những quan điểm cơ bản của Chủ tịch Hồ Chí Minh về giáo dục cán bộ, đảng viên, nêu gương về tư tưởng chính trị; đạo đức, lối sống, tác phong; tự phê bình và phê bình; về quan hệ với nhân dân; trách nhiệm trong công tác; về ý thức tổ chức kỷ luật và đoàn kết nội bộ. Hồ Chí Minh khẳng định cán bộ lãnh đạo càng cao càng cần phải làm gương mẫu nhất trước đảng viên và nhân dân. Quan điểm đó đã được Đảng cụ thể hóa phát triển thành Quy định số 08-QĐi/TW, ngày 25-10-2018, của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về “Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương”. Quy định số 08-QĐi/TW nêu những quy định cụ thể để trực tiếp giới hạn, điều chỉnh hành vi, nêu cao trách nhiệm gương mẫu của đội ngũ cán bộ cao nhất của Đảng, có vai trò quan trọng nhất trong lãnh đạo toàn xã hội. Sự

gương mẫu của các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương sẽ lôi cuốn theo sự gương mẫu của toàn thể cán bộ, đảng viên đi đầu trong sự nghiệp xây dựng bảo vệ Tổ quốc.

- 1, 11, 12, 17, 18, 21, 22, 25, 28. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 15, tr. 611-612, 612, 611, 621-622, 622, 622, 613, 622, 616
2. *C.Mác và Ph.Ăngghen Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 1995, T. 4, tr. 615
3. *V.I.Lênin Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1978, T. 45, tr. 136
4. *Sđđ*, T. 35, tr. 69
5. Xem Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam-Viện Sử học: *Lịch sử Việt Nam thường thức*, Nxb Giáo dục Việt Nam, H, 2014, T. 1, tr. 398
6. Xem Trung tâm nghiên cứu Quốc học: *Nguyễn Trãi Toàn tập*, Nxb Văn học, H, 2001, tr. 84
- 7, 23. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 12, tr. 672, 268
8. *Sđđ*, T. 10, tr. 453
9. *Sđđ*, T. 7, tr. 434
10. *Sđđ*, T. 4, tr. 64-65
13. *Sđđ*, T. 8, tr. 277
14. Trương Niệm Thúc: *Hồ Chí Minh truyện*, Nxb Tam Liên, Thượng Hải, 6-1949 (bản Trung văn), (bản dịch tiếng Việt của Đặng Nghiêm Vạn), tr. 41-42
- 15, 26, 27. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb CTQG, H, 2016, tr. 199, 211, 202
16. *V.I.Lênin Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1978, T. 43, tr. 104
- 19, 20. <http://www.nhandan.com.vn/chinhtri/item/31133202-ve-tang-cuong-xay-dung-chinh-don-dang-ngan-chan-day-lui-su-suy-thoai-ve-tu-tuong-chinh-tri-dao-duc-loi-song-nhung-bieu-hien-tu-dien-bien-tu-chuyen-hoa-trong-noi-bo.html>, ngày 31-10-2016
24. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 11, tr. 609.